

ПАРКВЕЙ ЯК ЛІНІЙНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ЛАНДШАФТНО-МІСТОБУДІВНОГО СЕРЕДОВИЩА

Сучасне середовище існування людини являє собою тіх між природою, урбанізованим інформаційним простором, передовими інноваційними технологіями, елементами дизайну. Ландшафтні й містобудівні рішення, засновані на грамотній співпраці перерахованих складових, забезпечують створення гармонійного екологічно й естетично привабливого середовища, відповідно до ідеології екологічного урбанізму.

Актуальним є формування комунікаційних шляхів у ландшафтно-містобудівному середовищі, які забезпечують безпосередні транспортний і пішохідний зв'язки між так званими «магнітами тяжіння» – основними громадськими обслуговуючими об'єктами міст, відкритими рекреаційними просторами тощо. Ці лінійні простори займають значні території в містобудівній структурі та позаміській території – магістралі, вулиці, бульвари, вулиці-пасажі, набережні, алеї, пішохідні лінійні комунікації.

Парквеї пройшли довгий період розвитку від звичайних комунікацій до ландшафтних лінійних просторів, не втративши своєї актуальності й набувши певної привабливості. Закордонний досвід по формуванню парквеїв знайшов втілення у теоретичних і практичних напрацюваннях Ф. Олмстеда, К. Вокса, Ч. Еліота, Е. Вільямса, та ін. Як результат – реалізація проектних пропозицій у США, Канаді, різних країнах Європи й Азії.

Перші парквеї були створені у США в кінці XIX ст. ландшафтними архітекторами Ф. Олмстедом (Frederick Law Olmsted) та К. Воксом (Calvert Vaux) як відокремлені дороги для пішоходів, велосипедистів та вершників у ландшафтних територіях. Ними ж і був започаткований термін «парквей» для визначення такої комунікації – мальовнича рекреаційна магістраль, яка зв'язує міські й приміські парки. Поява та розвиток цих об'єктів були підготовлені географічними, містобудівними, економічними та науково-технічними передумовами. Спочатку вони прокладалися виключно як комунікаційні шляхи через рекреаційні території, з'єднуючи вагомі ландшафтні ділянки, значні об'єкти міста і, навіть, окремі міста між собою. Першим у світі парквеєм вважають Eastern Parkway (1870 р., м. Нью-Йорк, США). Він з'єднав дві великі ландшафтні зони – Нью-Йоркський Ботанічний сад і ритуальний парк Евергрінс. У подальшому прокладалися шляхи доволі складної конструкції на будь-якій території – складному рельєфі (як-то Blue Ridge Parkway, США; IceField Parkway, Канада), крізь водні простори (як-то Atlantic Ocean Road, Норвегія) тощо.

На початку XX століття під назву «парквей» потрапили й автошляхи рекреаційного спрямування з уповільненим рухом автотранспортних

засобів. З часом деякі парквеї стали платними для водіїв.

Результатом певних історичних, соціальних та економічних подій стало удосконалення парквеїв шляхом застосування благоустрою та засобів ландшафтного дизайну не лише у межах дорожнього шляху, а й на прилеглих територіях. Цей процес призвів до появи вздовж комунікаційного шляху ландшафтних об'єктів з вираженим лінійним композиційним розвитком (Delavare Park, м. Буффало, США; Mystic Valley Parkway, м. Бостон, США). Характерною ознакою таких парквеїв стала ізоляція від рекламних елементів. Вся увага приділялася самому шляхові та художньо-естетичному вирішенню прилеглих до нього ландшафтних територій. У цьому сенсі якісно вирізняються Blue Ridge Parkway (США) і Atlantic Ocean Road (Норвегія). Перший є національним парквеєм у США, найдовшим лінійним парком Америки, створеним уздовж головного гірського ланцюга – Blue Ridge (рис. 1). Другий – прокладений у найбільш живописній природній ділянці Норвегії з'єднує її материкову частину з низкою островів мостами (дамбами, віадукми).

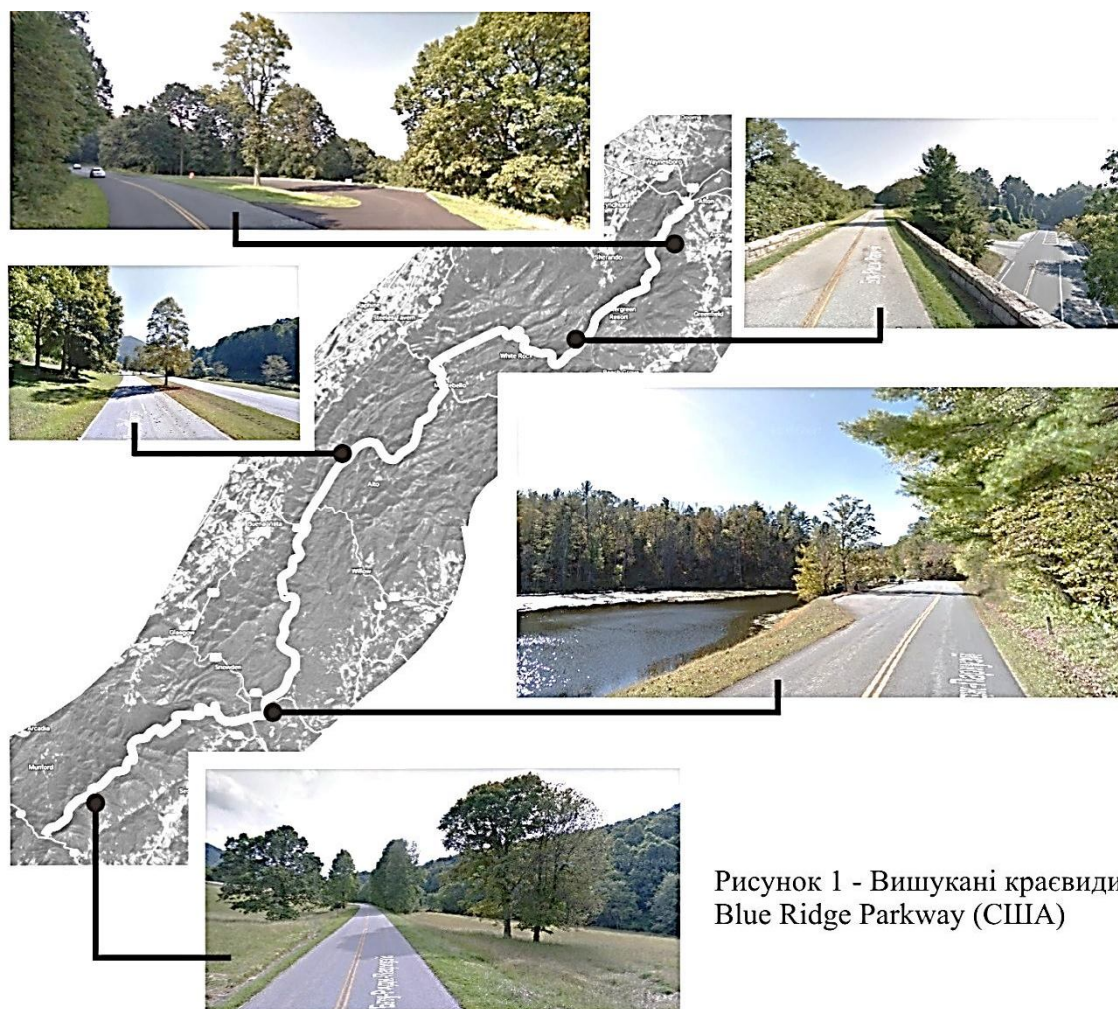

Рисунок 1 - Вишукані краєвиди Blue Ridge Parkway (США)

Зауважимо, що в багатьох країнах світу парквеї пройшли еволюційний шлях від звичайного суто комунікаційного об'єкта (шляхів-автострад) до лінійного ландшафтного утворення з відмінним благоустроєм (парків, мальовничих місцевостей, національних парків).